

Egy öngyilkosság mellékszereplői

D. J u h á s z Z s u z s a

Tóbiással ültem a padlásablakban. Az éjszakai kóborlásban csatakoszá vált bundámat hoztam rendbe, ő meg, szokása szerint, a gazdáját szapulta vakkantgatva egyet-egyet... „A doktorék folyton a múltat cicomázzák, és ezzel csak csalódásaikat keltik életre...”, mondta éppen, amikor a szőke fiatalasszony megjelent a korlátnál. Mozdulatlanul állt egy darabig, azután zajtalanul vetette át magát a korlátón. A padlásablakból jól láttuk, vékony kis teste nagyot puffant a kútudvar mélyén. Rángott egy darabig, majd mereven elnyúlt a sötét tócsák között.

Tegnap, vagy talán egy perccel előbb még hangosan felnevettem volna... Az emberek butasága engem mindig nevetésre ingerelt... De akkor, abban a percben — megöregedtem.

Az emberek nem értik ezt. Valószínűleg azért, mert nem tudják, hogy minden egyetlen percen múlik... Hogy egyetlen perc az élet. Egyetlen perc a halál. Hogy egyetlen perc alatt öregszünk meg. Akkor, amikor csak mosolygunk olyasmi felett, ami valaha — tegnap, vagy egy perccel előbb — még megnevetettetett volna...

Sokszor el akartam ezt mondani, de mit érnék vele? Semmit. Ha emberi nyelven tudnék szólni az emberekhez, akkor is csak azt mondanák: hallucinálunk...

Azokra, akik azt állítják, hogy a fák látnak, a házak éreznek, a bútorok gondolkodnak, azokra azt fogják, hogy bolondok. Vagy azt, hogy költők. Ami az emberi észjárás szerint majdnem egyet jelent.

Engem nem hallanak meg az emberek, hiszen ők még egymás velőtrázó sikolyait sem hallják...

A mosóné ágyrajárója ért elsőnek a testhez. Ijedten, tétován topogott mellette. Tanácstalanul tekintgetett fel a körfolyosóra, ahol mint a birkák, összebújva álltak az ágyukból felriasztott félmegtelen lakók.

A vésnök cipőt sem húzott. Kapkodta talpait, mintha parázon állna. Az asszonyok elnyúlt szemmel bámultak le a testre és a térdeplő mérnökre, aki eszelősen ismételte: „Miért tette?... Az isten szerelmére... Miért tette?...” Keskeny, csontos arcán ráng-

tak az izmok, feje meg úgy ingott, mint a leölt csirkéé. Az ágyrajáró és a házmesterné fel akarták segíteni a földről, de intett — hagyják.

Tóbiás visszahúzta fejét, rámnézett...

„Mosolyogsz?” vakkantott ijedten. — „A gazdád térdelj odalent, te meg...” Csipás öreg szeméi megteltek vádló döbbenettel.

Annyira emberi volt a szeme, hogy menten elöntött az epe.

„Öt éve magyarázom már neked, hogy az az ember, akivel a lakáson osztozom, nem gazdám. Semmi közöm hozzá! Semmi közöm az emberhez!”

„De Félix! — szólt Tóbiás. — Ilyenkor...”

„Milyenkor? Különben is mit csináljak? Sírjak?”

Tóbiás, amennyire csak reumás izületei megengedték, méltóságteljesen felállt.

„Mindig mondtam, hogy cinikus vagy, de hogy ennyire érzéketlen vagy... ennyire romlott... hát ezt mégse hittem volna...”

Milyen banális egy kutya szótára — gondoltam —, és ha most összekarmolnám nedvesen csillogó orrát, nem érténé meg, miért teszem.

Megérkeztek a mentők.

Fiatal, kerekarcú orvos szaladt be az udvarra. Az emberek pusmogása elnémult. A beállt csendben hallani lehetett, hogyan toccsannak az esőcseppek a földre.

„Ex” — emelkedett fel az orvos. Riadtan nézett az egykedvűen ácsorgó ápolóra, majd a sofőrre, aki úgy tartotta maga elé a könnyű hordágyat, mintha pajzsot emelne puffadt teste és a halál közé.

„Szegény asszonyka”, suttogta az órásné. Az orratövébe futó könnyeket a kezefejevel próbálta elkenni.

„Hát bizony... ki hitte volna...”

„Mentek be rögtön!... Nem cirkusz ez...”

„Adta büdös kölykei...”

„Az anyósa persze ki se dugja az orrát...”

„Majd pont ő jön ki... Mindig mondtam...”

„Ja, ilyen az élet...”

„Bizony... bizony...”

A férfiak lassan behúzódtak a lakásokba. Fél hat volt, munkába kellett

indulniok. A hullát elvitték. A mérnököt feltámogatták a lakásba. Nem volt több látványosság...

Tóbiás még mindig sértődötten állt a háttérben. Legszívesebben faképnél hagyott volna, de nem tudott kijutni a padlásról. A kilincs magasan van, ugranj meg nem tud.

Az órásek konyhaajtaja előtt susogott még néhány asszony.

„Tudom, hogy ez lesz a vége”, sepegte a foghíjas tanítónő. „Minden este ott állt a korlátnál... Pont ott, ahol leugrott!”

„Én is láttam... Csak állt és sóhajtozott...”

„De biz nem sóhajtoztam volna”, szaporázta a kéményseprősné, akinek a fején úgy meredeztek a hajbodorítóvasak, mint a kígyók. „Tíz körmömmel ugrottam volna neki a világnak...”

„Olyan szép, finom asszony volt”, szípogta a színész nő cselédkéje. „Olyan barátságosan köszönt mindig...”

„Na, az már szent, hogy barátságosabb volt, mint a maga drágalátos művész nője...”

A sápadt, könnyfoltos arcokon öszserándultak a ráncok.

„A tisztességes asszony így végzi. Bezzeg a maga asszonya...”

„Ne szólj szám, nem fáj fejem, de sokat mondhatnék én a művésznőről...”

„Az ilyen persze nem megy férjhez...”

„Nem vesz nyugót a nyakába...”

„Éli világát... Aztán lenézi a becsületes embereket...”

Halld?” kérdeztem Tóbiást

Nem válaszolt. Búsán lógatta fejét. Észre sem vette, hogy fülei leérnek a porba, pedig erre nagyon kíváncsi volt.

„Nem vagyok érzéketlen... Legfeljebb csak józan. Mindent leértékelek. Azt is, amit elvesztettem, azt is, amit nem érhetek el”, mondtam.

Lehuppanтам a földre, és odaléptem Tóbiáshoz. Nyakán, mint mindig, ha zajtalanul mögé álltam, felborzolódott a szőr.

„Nézd, Tóbiás, az egész roppant egyszerű... Most öregedtem meg és...”

„Mi köze ennek az öngyilkossághoz?”

„Minél kisebb egy kutya látóköre, annál többet ugat olyasmiről, amihez nem ért...”

Korát meghazudtoló fürgeséggel vetette magát felém. Villámgyorsan ugrottam a kilincsekre... A padlásajtó nagy dörrenéssel csapódott be mögöttem.

Fél nap nyúszíthat, míg valaki meghallja és kiengedi — gondoltam elégedetten. Milyen korlátolt is egy kutya! Az egész pereputtya tehetetlen. Meghunyászkodó szolgálattelkek! Ez is... Arra, amit mondani akarok neki, nem kíváncsi. De erkölcsre oktatni, azt igen. Engem akar erkölcsre oktatni... Az ember erkölcsére... Undorító!

A ház egyetlen tetőlakásából a festő lépett elém. Ilyenkor emeli be a tejet, amit maga forral egy piszkos villanymelegítőn.

Egyébként, a festőnek minden holmija piszkos. És kopott. De ez őt nem zavarja. Valami furcsa göggel túri a ragacsos nyomort. A lakók azt mondják, azért mert zseni. Tisztában van azzal, hogy megelőzte korát... És valószínűleg azért van hátralékban mindennemű fizetéssel.

El akartam surranni mellette, nehogy rámdobbantson, de elállta az utamat.

„Gyere cica... Itt a tejescske...”

Elveim fenntartásával követtem a rosszillatú lakásba.

Leszedte a tejesüveg fémkupakját, keresgélt a konyhafülke bűzéiben, azután kihozott egy csorbaszélű kistányért, és beleöntötte a vizezett tej felét. Odarakta az orrom elé.

Udvariasan lefetyeltem, ő meg állt fölöttem, és búsan nézett.

„Árva macska... Szegény elárvult állat”, mondták kissé kidülledt, kék szemei. „Nincs többé a kis verébaszszony... Soha többé nem jön vissza... És a haja... Az a lány szőke hamvaság... Vajon meg tudnám-e keverni azt az áttetsző színt?...”

Mocskos palettája felé fordult, és — legalább egy kis időre — megfeledkezett rólam. Lázasan kevergette a festéket, majd az ecsetet huzogálta végig egy kartonon. Az ecset minden szőrszála fájdalmasan borzolódtott...

Végigsétáltam a kis szobán. Megnéztem a meszelő után kiáltó falakhoz támasztott képeket... Csupa értelmetlen szímfolt, habár a festő azt állítja, hogy az ember áll művészete központjában.

Az ágy most is vetetlen volt. Előtte, rongyos kis szőnyegen, a festő szétaposított papucsei heverték... Ebben a lakásban minden tárgy elnemt. A rugóját lógató plüssdívány, a kettéhasadt asztal, a színtüket vesztett faszékek...

Hogy ne lássam ezt a sivár környezetet, összegöngyölödtem az ágyon. Megkíséreltem olyan keveset beszívni az áporodott levegőből, amilyen keveset csak lehetett. Egy darabig még figyelttem a festőt, hogyan kinlódik a színkeveréssel.

Délfelé a modell ébresztett fel.

A festő, amikor a nő először jött fej hozzá, modelljeként mutatta be, de a ház asszonyai egész más néven nevezték.

Húsos, nagymellű nő a modell. S mégis mozgékony, mint az egér.

Most is nagy sebbel-lobbal jött és még be sem csukta az ajtót, máris sírálni kezdett.

„Jaj, istenem, el sem tudom hinni... Lent még most is tárgyalnak az asszonyok... Vajon miért tette?... Na, mi az? Meg se csókolsz?”

A festő unottan fordult hátra.

„Csukd be az ajtót”, mondta. „Kés-tél!”

Az modell becsapta az ajtót, és csípőrevágta vöröskörmű kezét.

„Szóval, ez a jónapot? Az ember megbolondul veled. Dolgozom, mint egy állat...”

Ahogy előrelépett, túsarka nagyot toccsant a csorbaszélű kistányérban. Lenézett, azután vésztiósló nyugalommal megkérdezte:

„Ez mi?”

„A macska...” nézett körül a festő.

„Miféle macska?... Csak nem képezeled, hogy még macskák után is én fogok takarítani?”

„Az ő macskája...”, mondta jelentőségteljesen a festő.

Felültem a pecsétés paplanra. Előbb nyújtózni akartam, de meggondoltam magam, s inkább nyarvogtam egyet.

„Mintha megérezné”, mondta áhítatosan a modell.

Megrendülve bámult rám. A hirtelen beállt csendben Tóbiás kétségbeesett nyúszítását hallottam. A modell lassan odajött az ágyamhoz. Tubarózsa parfümjének erős illata belefűrődött az orromba.

„Szegény... Szegény”, mondta halalkan.

Nem tudtam, hogy vajon kit sajnál. Az öngyilkost? Vagy engem? Vagy talán önmagát? Az emberek sajnálatában mindig van valami penetráns kétértelműség.

„Szegény...”, ismételtette, és kaparászni kezdett a fejembúbjában, ami hallatlanul idegesített. Utálok, ha fogdosnak. De ezt egyetlen ember sem érti meg.

„Miért tette? Tudják már?”

A festő a fejét rázta.

„Búcsúlevelet sem írt?”

„Nem... Nem hiszem...”

„Érthetetlen az egész... Mindene megvolt...”

A „minden” szót olyan áhítatosan mondta ki, hogy elmosolyodtam. Olyan primitív az ember! Azt hiszi, ha valakinek van mit ennie és az emésztése is rendbe van, mindene megvan. Addig boldog.

„A férje jó ember. Sokat keres...”

„Lehet... Nem ismerem őket.”

„Egyszer láttam az asszonyt a parkban...”

A modell keresgélni kezdett emlékezete fiókjában, ahol ugyanolyan rendtelenség lehetett, mint azokban a fiókokban, melyeket neki kellett volna rendbetartania.

„Tavaly nyáron... Persze, most már emlékszem. Egy fiatalemberrel sétált... Te! Nem volt ez az asszony boldogtalanul szerelmes?... Az ember nem hinné, mennyi romantika van még a világon!”

„Ti nők mindent a szerelemmel intéztek el.”

A festő kedvetlenül fordított hátat a kartonnak, melyen az asszony tündöklő szőkeje helyett tojássárgájára emlékeztető foltok éktelenkedtek.

„Miért ne lett volna szerelmes? Olyan szerelmes...”

„Hogy leugorjon az ötödik emeletről? Marhaság!”

„Miért lenne ez marhaság?”

„Mert ennek az asszonynak nem szerelem kellett... Legalábbis nem az, amit te értesz szerelem alatt.”

A modell duzzadt szája tátva maradt. Porcelánkéek szemében fellobbant a düh.

„Ügy?”, sziszegte. „Ügy? És honnan tudod te, hogy én mit...”

„Nézd, ne maradjunk ezen... Azt mindenki tudja, hogy a házasságban egyetlen asszony sem kapja meg azt, amit várt.”

„És miért nem?”

„Mert mi nem várjuk el azt amit kapunk.”

Tóbiás őrjöngve kaparta a padlásajtót.

„A fene egye meg ezt a buta kutyát! Már megint fönnszorult”, ugrott fel a festő.

Vékony lábaj között inaltam ki a körfolyosóra. Nem voltam kíváncsi arra a parázs veszekedésre, ami ezután következett. Hiába, a festőnek úgy kell a veszekedés, mint másnak az étel. Csak folytonos boldogtalanság közepette tud alkotni. Mint minden művész, ő is kénytelen a mindennapi békéjét feláldozni a művészet kedvéért.

Tóbiás tajtékozva rohant le a lépcsőn, de én gyorsabb voltam. Beugrottam az első nyitott ablakon.

Megdermedtem. A tanár ebédlőjében voltam... Ott ült a terített asztalnál...

Kínos volt ez a találkozás, mert a tanárhoz nem lehet bejelentés vagy meghívás nélkül bemenni. Még nekem sem! Ez a könyvekkel agyonzsúfolt, sötét lakás magányos sziget, ahová nem lehet betörni... A tanár híres ember. A hírnév választja el a világtól.

Az emberek hírneve — erre rég rájöttem — olyan, mint egy tejüvegből készített fal. Látni mögötte a fényt és az árnyakat, de mindez életlenül, meszeszerű. Ezt a falat, az emberek nyelvén magánynak is nevezik.

A tanár is magányos ember. Halk, szótlán, és előtte is, mint minden magányos ember előtt, értetlenül állnak a többiek. És egy nagy adag kisebbrendűségi érzettel. Azt hiszik ugyanis, hogy a tanár mindent tud. Mindent, amit a többiek nem tudnak. Ugyanakkor még senkinek sem jutott észébe, hogy a nagy tudós nem tudja azt, amit a többiek tudnak. Nem tud tüzet gyújtani. A villanycsengőt sem tudja megjavítani. Még enni sem tud rendszeren. Talán éhenhalna, ha a házvezetőnője, egy púpos kis denevér-asszony nem rakná elé az ételt.

Amikor lehuppantam a szőnyegre — rámnézett.

Ó, ha ember lettem volna, kiválóan értettem volna hozzá, hogyan kell a legnagyobb szómennyiséget felhasználni egyetlen mentség kifejezésére. Így azonban... csak álltam. Elnyúlva, bután, izmaimban a menekülési vágy bizsergésével.

A tanár lassan az asztalon lévő régidivatú kézicsengő felé nyúlt, és energikusan megrázta. A denevér azonnal bejött, mintha csak az ajtó mögött lesett volna rájuk.

„Macska!”, bökött felém a tanár. „Hogy kerül ide egy macska?”

„Úgy, hogy nem engedi becsukni az ablakot”, válaszolta harciasan az asszony. „Az udvar felől csak az nem mászik be hozzánk, aki nem akar. Csoda, hogy eddig nem gyikoltak meg. De persze, én hiába beszélek. Falra-hányt borsó minden szavam... Sicc a pokolba!”

„Ugyan hagyja már szegényt. Talán éhes.”

Belemarkolt a hústóstálba, és ledobott egy darab sültet. A világos, vastag szőnyeg szomjasan itta be a zsírt. A kis púpos túfogacskáig mögül éles nyikkanás tört elő. Nem sokat törődtem vele. Szerettem a húst. Még ha a földön szervírozzák is.

„Nézzé, hogy fal”, mondta a tanár elégedetten. „Szegény kiéhezett pára... Mi a csodának tartanak az emberek állatokat, ha nem etetik őket rendszeren?”

„Kiéhezett? Pákosztos dög ez, de nem kiéhezett. Annak a szegény asszonykának a macskája, aki ma hajnalban...” — karomszerű kezével olyan mozdulatot tett, mintha repülne. „A mérnökne... persze... persze...”

„Igen. A mérnökne.”

Végeztem a hússal.

Magamra akartam vonni a tanár figyelmét, ezért — szokásomtól eltérően — dorombolni kezdtem, mégsem ügyelt rám. Dörzsölte a homlokát, szipáskolt... Azt hiszem — zavarban volt. Egyszerűen nem tudta hogyan kell sajnálkozni.

„A mérnök tehetséges ember...”, nyögte ki végül. „Az a hídterv, amit benyújtott... az határozottan ügyes...”

„Hogy tehetséges-e, azt nem tudom”, rezgettette meg hangját a denevér. „De hogy nincs szíve, azt tudom!”

„Szív?” nézett nagyot a tanár. „Minek a hídépítéshez szív?”

„A házasságáról beszélek! Nincs ebben az emberben egy fikarcnyi gyengédség sem. Na, sok mindent mesélhetnék, de annyira felháborított ez az eset, hogy nem találok szavakat...”

„Ezt mondják mindazok, akik ha nekilátnak, órák hosszat beszélnek.”

„Nem beszélek órák hosszat”, csatant fel a kis púpos. „Én csak meg-

mondok, hogy az a tehetséges mérnök egy komisz fráter! Egy csirkefogó!”

Nagy mérgesen összekapkodta a tányérokat. A sórtartót úgy vágta a tálcára, hogy leesett a kupakja.

„Soha nem mondtam azt, hogy ismerem az embereket”, mondta halkán a tanár. „Olyan sok mindent nem tudok...”

„De én tudom, hogy mindennek a mérnök az oka. Igenis, a mérnök! Mert önző! Mert...”

„A legönzőbb realista is veszélytelebbsébb a társadalomra nézve, mint bármelyik idealista. Az idealista, ha józan lesz, akkor is mérték nélküli...”

„Ezt nem értem”, kapta fel a megakartott tálcát a házvezetőnő. „Mindez csak amolyan filozofálgatás. Egy azonban biztos! Az az asszony még most is élne, ha nem ez az aljas a férje!... Azt hiszem, most már becsukhatom az ablakot... Sicc innen!”

Hatalmas ívben ugrottam ki az ablakon. Vártam, hogy utánam dob valamit, de nem történt semmi. Becsukta az ablakot, és azonnal leeresztette a redőnyt.

Az eső még mindig szemerkélt. Nagy szürkés-kék felhők imbojlyogtak a nedves tető felett. A színész-nő cselédkéje libbent ki a folyósóra.

„Ismeretleem anyaaa.”

„Hol van a *Vilmuskaa*” — cincogta vékony hangocskáján.

Valami rongy volt a kezében, azt akarta kirázni. Ahogy a rács fölé hajolt — elhallgatott. Odalent, az udvar mélyén, fekete tükrökké váltak a tócsák. A lányka beszaladt a konyhába. Felgyújtotta a villanyt. Félt...

Milyen értetlen szerzet is az ember! Az örökkétartó élet borzalmas gondolatától egyik sem retteg. De az örökkétartó békességtől mindegyik fél.

A fodrászüzletben is kigyúltak a neonfények. Az üzlet — az utcáról nézve — csupa csillogás. Innen, az udvar felől, csupa piszok. Az üzlet mögötti szűk, emberhajbüzös szobácskában esznek a fodrászlányok. Most is ott állt az egyik a szakacftüggönyű ablak mögött. Gépiesen rágicsált valamit, és kerekretárgult szemmel lesett ki a félhomályba. Ő is félt...

A negyedik emeleten dörrenve csapódott be egy ajtó.

„Az istenfáját, mán megin csapkodnak” üvöltött a házmester. „De eltörom egyszer a derekát...”

„Töri a nyavalyát, vén pokróc”, rikantott le a kéményseprősné. „Nem a magáét csapkodom, hallja-e?!”

Gyorsan leszaladtam a lépcsőn.

A házmester nagy mérgesen gyújtotta meg a lépcsőházi és az udvari lámpát, azután dohogva morogva nyitott be a kis konyhába. Én meg mögötte.

„Ezeknek a közvagyon amolyan csáki szalmája. Csapkodnak, törnek, rongálnak mindent.”

Nagy szuszogások közepette hámozta le a kővér testéről a szakadt kabátot.

Odamentem a tisztára fényezett takaréktűzhely alá. Itt van megszokott helyem. Gyakran belátogatok ide, főleg ilyenkor, koraősszel. Kedvelem ezt a mosószappan- és égő fahasábszagú konyhát. A házmestert és a házmester-nét persze nem kedvelem. Főleg az asszonyt nem bírom ideggel, mert folyton simogatna. „Olyan szép ez a macska”, mondja, valahányszor meglát. „Szép a nyavalyát”, szól erre a férfi. „Mi vóna rajta szép? Macska az macska.” „Jaj, hát hogy angóra macska. Hogy olyan fehér. Hej, ha az enyim lehetne.” „Na, még csak ez kéne ide.”

Ma azonban észre sem vett az asszony. Öltögetett a fia rossz nadrágján. Ideoda forgatta a málot szövetet, nyálazta a szálát, hallgatott.

„Ide se hallgatsz, mi?”

„Ugyan, ne edd mán magad mindig. Mindig csak mérgeled. Meglásd, megüt a szél...”

„De a fene álljon bele abba a nagyszájú mesternébe! Bizisten megmondom a házelnöknek, hogy az ilyeneknek nem belvárosi lakás való, hanem putri.”

„Ej no, hát kiszaladt a kilincs a keziből.”

„Beteg vagy, hé? Hát nem te jártad mindig a szád, hogy így a kéményseprősné, meg úgy a kéményseprősné... Most meg odavagy érte.”

„Nem vagyok oda, csak... Csak hát épp ma...”

„A fene vitte vóna el ezt a napot is.”

A házmester felvette a pohárszékre dobott újságot. Nyögve ereszkedett le a fásládára. Megnyálazta a mutatóujját, és körülményesen lapozni kezdett.

„Nincs még benne a délutáni kiadásban”, mondta kisvártatva.

Az asszony hallgatva varrt tovább.

Összegöngyölödtem a frissen súrolt padlón, s már majd elaludtam, amikor a rozsdáslábu ébresztőóra nyekkenve berregni kezdett.

„Ezt is föl kéne mán vinni az óráshon”, nézett fel az újságból a házmester. „Tán fuszunkába olcsón megcsinálná... Reggel nem csörög, ilyenkor meg rákezd.”

„Csak ébredtem vóna fel ma idejében”, mondta halkan az asszony.

„Tán visszarántottad vóna, mi?”

A házmesterné cernát fűzött a tübe, nyálazta a szálát, és csak félszájjal mondta:

„Az anyósa az oka. Meg az a két paszulykaró.”

„Az anyósa?” A házmester csodálkozva ejtette ölébe az újságot. „Hát... meglehet. A mérnök rendes lakó. Nem iszik, csöndes is...”

„De bezzeg az a vénasszony anyja, meg a húgai... Sose vót jó azoknak semmi. Az az árva asszonyka meg csak kókadozott közöttük... Ne így tedd édesem, hanem amúgy... Mi ezt nem így szoktuk, édesem”, utánozta az öregasszony orrhangját. „Az a két aszott vénlány meg úgy meredezett szegényre, mint az áspiskigyó... Na, ha engem kérdezték vóna a rendőrök, én biz megmondtam vóna...”

„Mondtál vóna, mondtál vóna... Még csak az köll, hogy oda dugd az orrod, ahová nem köll. Úgy is eleget pusmogtatok ma mán az udvaron. Semmi közöd az egészhez, hallod-e?”

„Nincs tebened egy mákszemnyi jóérzés sem! De úgy is gyün majd rád az isten áldása...”

„Hagyd az isten áldását békivel. Inkább a vacsorát csinálnád. Mindjárt itt a kölyök.”

Szétteregette az újságot, és újból mekifeküdt az apróbetűs cikkeknél. A házmesterné mérgesen pakolta össze a varrást. Nem szólt, de majd megpukkad a belérekasztett szóáradattól.

„Hogy az ördög vitte vóna el őket, mán megin az olajjal van bajuk”, vaskarta meg [busa fejét a férfi „Ehun van, ni! Csak kseftölnek, aztán megin a szegényember issza meg a levit. Az Egy-e-sült Nem-ze-tek-bizton-sá-gi-taná-csa-összehív-ta...” betűzte mérgesen.

Odaszaladtam az ajtóhoz, és megkapartam. Nem érdekelték a házmester kommentárjai. Külömben is mindig unatott az emberek politikai véleménye. Saját kis ügyeiket sem tudják elintézni, de azért mindegyikük jobban tudja, hogyan kellene elintézni a nemzetek sorát.

„Hát ez mikor jött be?” — kérdezte az asszony.”

„Tán velem.”

„No, ennek is befellegzett! Ezentúl ezt is csak rugdalni fogják.”

A házmester felmézett az asszony fáradt arcára. Valami hetyke mosolyféle bujkált a bajusza alatt.

„A fenét”, mondta. „Ha nem köll nekik többet, hát idevesszük... De csak akkó, ha nem kárityolsz napestig az udvaron... No, ereszd mán ki, mer még becsinál.”

A szél szétkergette a felhőket. Az eső elállt. Ahogy felfelé baktattam, majd beleütköztem a könyvelőék albérlőjébe. Az elsőemeleti pihenő sarkában szokta ilyenkor várni az órásék gimnazista lányát. A lány is akkor ért oda.

„Te... Te...”, dadogta rekedten a fiú

„Naaa... neee... ez fáj.”

Nappal alig ismerik meg egymást. Ha összeakadnak a lépcsőházban közömbös ismerősként mennek el egymás mellett. A fiú köszön: „Jónapot kívánok”. A lány begyesen biccent. Csak a szemük villan össze. „Emlékszel?” — kérdik a fiú barna szemei. „Emlékszem”, rebbennek a kék szemek. Ezekből a villanásokból táplálkoznak az emberek érzelmei. Tegnap még érdeklődve figyeltem őket. Olyan édesen buta volt ez a lány. Ma azonban untam őket. Hiába, megöregedtem. Ráébredtem arra, hogy az élet legunalmasabb pillanatai azok, melyeket elefántként töltünk egy szerelmes emberpárral.

„Alig tudtam elszabadulni”, susogta két csók között a lány. „Apa gyanakszik.”

„Ugyan, mi gyanakodni valója van? Mi van abban rossz, ha itt találkozunk? Négy év múlva amúgy is diplomálok, és akkor...”

„És akkor?” visszhangozta a lány.

„Elveszlek feleségül.”

„Négy év nagyon hosszú idő...”

„Egy pillanat”, mondta a fiú komolyan.

Az önámítás az emberek egyetlen kedves erénye.

Rövid ideig csendben, összebújva álltak. Akkor a lány megborzongott.

„Ott... lenti” mutatott le a sötét udvarra. „Nem látod? Mozog valami...”

„Biztos egy macska.”

„Olyan ideges vagyok ma egész nap... Nem is kérdeztem, mit szólsz ehhez a

rémiséghez? Olyan szép asszony volt... Olyan finom... Valami nagy bánata lehetett...”

„Csodát”, legyintett a fiú. „Beteg volt.”

„Beteg?”

„Persze! Idegbajos. Mi, medikusok, jól ismerjük ezt az embertípust...”

Felnöttes mozdulattal kivette utolsó cigarettáját a szivarzsebéből. Rágyújtott. A félig üres cigaretta papírja nagyot lobbant.

„Bolond volt?”

„Nem éppen bolond... De ehhez úgy sem értesz. Az ilyesmit csak orvosi szem veszi észre.”

A lány áhítatosan bújt hozzá.

„Te igazán mindent tudsz!”

A fiú elégedetten ölelte át. Meg volt elégedve a világgal és önmagával. A rózsaszín szemüveg az orrán, melyen keresztül tökéletesnek látta önmagát, ezúttal sem hagyta cserben...

Mennyi keserves tapasztalat kell ahhoz, míg az ember végre belátja, hogy tökély — csak mint reklámszöveg létezik.

Az ápolónő jött fel lassan a lépcsőn. A csontos, magas asszony, amikor két árnyat látott maga előtt, hirtelen megállt. Az udvari lámpa imbolygó fénye egy pillanatra megvilágította a két fiatal, azután az asszony szögletes arcát. A kemény arcon az erkölcsi felháborodás rút ráncai táncoltak... Az az erkölcsi felháborodás, mely tíz százalék erkölcsből és kilencven százalék irigységből tevődik össze...

A szél rázni kezdte az ablakokat. Csípős füstszagot cibált magával és a közeli hózivatarok rossz illatát. Egy másodpercre feltűnt a szomszéd ház tűzfala fölött a hold farkó arca. Hallottam is menten a műszerészek szemetesládája mögött idegesen felnyitkozó Tóbiást. Úgy látszik, rám várt.

„Most leszámolunk” gondoltam.

De nem ugrott nekem. Peckesen ellépkedtem előtte.

„Beszélmem kell veled” mondta halalkan.

Hangjában nem csak a holdiszony vibrált, hanem komoly kétségbeesés is. Megálltam.

„Mi baj?”

„Az egész ház megbolondult. Ebédet se adtak ma...”

„Az emberek gondoskodásáról beszélni — szalmacséplés!”

„Most már mindig így lesz?”

„Ugyan eredj! Minden csoda három napig tart. Szerencsénkre az emberek emlékezőtehetsége rövidtávra van beállítva...”

„És három nap múlva minden úgy lesz ismét, ahogyan volt?”

„Lefogadom, hogy egy hét múlva senki sem beszél a dolgról. Eszükbe sem jut majd az asszonyka. Legfeljebb ha elmennek az ajtaja előtt. Vagy ha eléjük kerül a férj. Később már ez sem számít...”

Tóbiás hirtelen odadugta hideg orrát a fülemhez.

„Ha megmondod, hogy miért tette, akkor... Akkor elfelejtem azt a ma reggeli disznóságot.”

A szemébe néztem. Sajnos, nem látam bennük mást, csak pletykaéhséget. Emberi volt a szeme. Idegen. Visszataszító.

„Ne haragudj, öregem, de... nem értenéd meg. Most már nem. Túl régen szolgálod az embert. Ők pedig könnyen felejtenek. Könnyen torzítanak... Higgyék azt, hogy a férje miatt tette. Vagy az anyósa miatt. Vagy azért, mert beteg volt. Olyan mindegy... Higgyél te is valamit.”

Tóbiás sóhajtott.

„Lehet, hogy igazad van”, mondta fáradtan. „Olyan régen szolgálom már az embert... Talán tényleg megsüketültem...”

„És a legvadabb ordítás sem ér semmit, ha süketeknek beszélünk.”

„Hát akkor... feküdjünk le... Nehéz nap volt ez a mai.”

„Nehéz? Nem... Inkább furcsa.”

„Jóéjt, Félix.”

„Jóéjt, Tóbiás.”

És most itthon fekszem már órák óta a nagy karosszékben.

Ők meg négyen csukott szemmel ülnek a sötétben. Azt hiszik, ha rémült szemgolyóikra vonják vörösresírt szemhéjukat, nem látja őket senki. De én — látok. Az éjszaka is őket figyeli.

A dermedt csendben csak a négy emberi szív kétségbeesett dobogása hallik: tum-tá, tum-tá, tum-tá...

A négy szív érzi, hogy ezentúl minden este belopódzik a sötét lakásba az asszonyka. Hiába zárják majd be az ajtókat, reteszelik el az ablakokat... Az asszonyka bejön. Nagy kék szeme tele lesz a messzeség némaságával. És hiába kérdik majd tőle: „Az isten szerelmére, miért tetted?” Nem válaszol. Hallgat, és konokul hallgat körülötte az egész világ. Mindenki sejt valamit. De hogy valójában mi történt, nem tudja senki.

Csak én.

De engem nem hallanak az emberek. A szegény, védtelen, kiszolgáltatott emberek...

Rettenetes lehet embernek lenni.

